

Anno 1951

**Dzīve sviež vēderu uz augšu – Spirtam un sportam – Svētais tēvs
un Dzeltenās briesmas – Mēs esam melnie – Cilvēki uz jūras – Vai
tu Šmitam iespēri pa pūsli? – Kultūras dienas Sidnejā sākas – Abet
tad saurba mani gan kā sietu! – Nedaudz vārdos – Es caur savu
objektīvu ņemu dabu – beigtu, dzīvu...**



Sidnejas ostas tilts, 1951. g. *Panoramio.com* attēls.

DZĪVE SVIEŽ VĒDERU UZ AUGŠU

Dzīves apstākļi ir uzlabojušies. Dzīvojam ar Karlo koka būdā. Pa abiem dalām ko līdzīgu biroja galdam ar skapīšiem abās pusēs un soliņu. Drēbes karājas uz sienā iedzītas naglas. Pie gultas galda lampa, strāvu ņemam no griestu lampas. No dzīves teltī tas ir milzu lēciens atpakaļ civilizācijā.

Mūsu būda ir izvērtusies par tādu kā pulcēšanās vietu – notiek apspriedes, tiek kalti plāni ēverģēlībām, un ik pāris vakarus puikas ierodas klausīties manus Z. Greija kovboju romānu atstāstījumus. Es daudz lasu un izlasīto ieinteresētai auditorijai atstāstu. Mums ar Karlo ir pašiem savs pīruss. Karlo māc uzcept gaļu. Es esmu kulinārs zābaks. Iegādājamies arī pannu, vārāmo katliņu un radio. Ledusskapim nesanāk.

Slava, slava allelujā! No 26. janvāra es vairs neesmu *šopbojs*, bet pilntiesīgs strādnieks. Uz brīdi nonāku metāla apstrādāšanas darbnīcas birojā par rakstveža palīgu. Darba nav daudz. Ātri visu paveicu un pārējo laiku garlaikojos. Vienu sestdienu strādāju pat virsstundas! Man ir uzticēta rakstveža (*clerk*) šepse. Būtu padarījis arī grūtāko darbu, bet atskrien pie manis rakstvedis no blakus biroja un izdara to manā vietā.

Viens no virpotājiem mūsu šopā ir polis – angļu valodas pratējs, viņa dēls strādā par rakstvedi. Arī telpu apkopējs (*cleaner*) ir polis, pie tam šlachtičs (muižnieks), poļu Sarkanās armijas dezertieris ar ārkārtīgi rupju muti. Kā jau visi poļu dižciltīgie, viņš prot franciski. Angļu mēle viņam ir vāja, bet jēlībām jau nekādu labo valodu nevajag. Viņš stāsta, ka pēc kara bēdzis uz Dāniju, jo draudējušas nepatikšanas no represīvajiem orgāniem. Esot pēc izbēgšanas aizsūtījis čekai vēstuli ar ziņu: nāciet un noķeriet mani, ja varat! Pazīstot viņa muti, es varu iedomāties, kas tur vēl bija rakstīts.

Otrs tīrītājs ir garš letiņš, leģionārs no 15. divīzijas, Latvijas laikā dienējis savu obligāto kara dienestu kara flotē.

Mana nākamā darba vieta ir koka modeļu darbnīca (*pattern shop*), kur strādāju par apkopēju. Ir daudz brīva laika, ko pavadu lasot, bet bosam tas nepatīk.

No latviešiem mūsu kompleksā vēl strādā Kārlēns (Kārlis Jurenovskis), vecais Grīnvalds, tad vēl nākamais inženieris ar maģistra grādu ķīmijā Pāvils Pakalns un

Robis, kuram pēc gada virsū uzkrīta dzelzs stieņu grēda. Viņš apkalpoja pa sliedēm braucošu ceļamkrānu. Kad stieņi nocelti, viņš vēl bijis dzīvs, bet īsā laikā noasiņojis. Tajā laikā pats strādāju pie ceļamkrāna, bet liktenīgajā dienā biju atvaļinājumā. Viņa vietā atrasties varēju es.

Biju atbildīgs par Roba apbedīšanas organizēšanu. Piederīgo viņam nebija. Robis bija pirmais, gan bez krusta un kapa plāksnes, kas atdusas tagadējā Sidnejas latviešu kapsētā, Rukvudā (*Rookwood*).

Karlo bija nolūkojis kādu latviešu skuķi un rīkoja mūsu būdā viesības, pie tam tādas, ka pat visstulbākai zosij bija jāsaprot, ka viņai ir darīšana ar kulturālu džentlmeni un pasaules cilvēku. Cik tas attiecās uz Karlo, tas nebija viegls uzdevums, jo Karlo džentlmeniskumu mazgadīgs kaķis varēja uz astes aiznest. Iztapsējām savu būdu no grīdas līdz griestiem. Arī tas nebija viegli, jo starp sienas šķērskokiem bija tukšums. Izskatījās tīri labi, lai gan pret sienu atspiesties nedrīkstēja.

Nopirkām pāris dučus tējas glāzes un dzeramos. Vai bija arī kas ēdams, neatceros. Kas tad mūsu vecumā tādās reizēs ēd?

Abu dzimumu ielūgtos viesus mājas tēvs sagaidīja jaunā, pelēkā gabardīna uzvalkā. Sēdējām uz gultām un diviem ķebļiem. Viss gāja uz *hanki-dori* (lieliski), omulība sasniedza itin pieklājīgus augstumus, bet tad garais Svenne netīšām sasita pudeli, un viens stikla gabals ieurbās Sūda Lāča kājā. *Oi cores!*

Sākās asiņošana, ko nevarējām apturēt, un bija skaidrs, ka bez medicīniskās palīdzības viņš iztecēs pilnīgi sauss. Tā kā Svenne bija vainīgs pie Sūda Lāča nelaimes, viņu uzsēdināja uz velosipēda un aizsūtīja zvanīt ambulancei.

Atbrauca ambulance. Lācim līdzī aizbrauc Igis jeb Taura tē(v)s un Gunārs Bietags. Kenterberijas slimnīcā Lāci saārstē un liek gultā, bet ne Gunāram, ne Igim nav naudas, par ko atbraukt atpakaļ. Šie sēž slimnīcā un tērgā ar medmāsām. Tās par abiem čāļiem apžēlojas, sarūpē brokastis un noorganizē ambulances mašīnu, kas šos atved atpakaļ uz nometni. Plkst. 7.00 no rīta visi ir atpakaļ nometnē. Sūda Lācis arī.

Pa to laiku būdā risinājās jauni notikumi. Es biju izgājis un, kad atgriezos, grīda bija pilna stikliem. Tur lauskās gulēja mūsu divi duči svaigi pirktās glāzes. Pirmais, kas sviedis glāzi pret grīdu, bijis mans pušelnieks. Kāpēc? Prasiet ko vieglāku! Bet tad šī nodarbība iepatikusies arī pārējiem (dāmas jau bijušas prom). Glāze sekojusi glāzei, kamēr viss bijis *pa tīro*. Ar to vēl nebija pieticis, jo tapetēs rēgojās ar dūri izsisti caurumi. Es ar kulturālo džentlmeni nerunāju trīs dienas.

Čuloras nometnes seja ir mainījusies. Poļiem, ukraiņiem, dienvidslāviem nometnē pievienojušās sievas un bērni. Process risinājies kā lavīna, projām dabūt viņus vairs nevar. Dzelzceļa administrācija paceļ rokas un padodas. Parādās visādas nelegālas piebūves. Kā materiāli tiek izlietoti pat nozāģēti autobusa pieturas stabiņi.

Pretējā būdā mitinājās skaļa itāļu ģimene. Durvis tika turētas atvērtas un radio uzgriezts uz visskaļāko. Mēs darām tāpat. Uzgriežam ar Karlo savu radio arī, cik skaļi vien iespējams. Aha, tas nepatīk? Šie aizcērt savas būdas durvis ciet.

Aprīļa mēneša 25. datumā ir svarīgs notikums – ANZAC diena. Visā Austrālijā maršē, skatītāju sveikti, 1. un 2. Pasaules kara veterāni, viņu rindās arī žēlsirdīgās māšas. Gājienu kuplina orķestri – pūtējorķestri un skotu dūdu spēlmaņi. Bijušie karavīri, medaļām pie krūtīm, soļo ar savas vienības karogiem vai plakātiem. Gados vecie veterāni no 1. Pasaules kara pārvietojas vaļējās mašīnās.

Visās pilsētēs un lielpilsētās uzceltas statujas austrāliešu karavīriem – uz postamenta stāv *digers* (*digger*) ar raksturīgo austrāliešu cepuri (*slouch hat*) galvā. Šķiet, viss nav kārtībā ar statujas proporcijām, jo uz lielā postamenta digers izskatās kā maza auguma skolas puika. Uz pieminekļa uzraksts: *Lest we forget* (*Lai mēs neaizmirstam*). Rītausmā pie šiem pieminekļiem notiek piemiņas brīdis kritušajiem biedriem.

Par digeriem dēvē austrāliešu karavīrus, vārds cēlies no zeltraču laikiem – *digger* – racējs. Bijušos karavīrus sauc arī par anzakiem. ANZAC nozīmē Austrālijas un Jaunzēlandes armijas korpuss, kas tika saformēts 1. PK laikā un piedalījās neveiksmīgajā Gallipoli akcijā, Turcijā.

Sidnejā pēc gājiena, kas noslēdzas pēc soļojuma garām *Centennial* piemineklim Mārtiņa laukumā, zēni dodas uz krogu vai RSL klubiem un sākas atkalredzēšanās prieki. Šajā dienā policija uz ielām atļauj spēlēt *two-up* 'u.

Vēlāk gājienā pa Sidnejas pilsētu piedalījās arī igauņu jūrniece, kas bija dienējuši uz sabiedroto kuģiem. Soļoja arī pa latvietim, kas bija dienējis Austrālijas bruņotajos spēkos.

Sidnejā reizēm tika organizēti gājieni 14. jūnijā, lai noliktu ziedus pie *Centennial* pieminekļa Mārtiņa laukumā. Es nekad nepiedalījos, jo man bija sajūta, ka austrāliešiem tas nepatīk. Kas tie tādi? Ko viņi dara pie mūsu kritušo pieminekļa?

Paziņojums.

Jāņu ielīgošanu Sidnejā Austrālijas latviešu labdarības biedrība šogad rīko 23. jūnijā, "Hollywood Picnic Ground, Cabramatta", piedaloties visām Sidnejas latviešu māksliniecišķajām kopām – SLT, dubultkvartetam "Imanta", tautisko deju kopai "Kamoliņš", kā arī jauniešu organizācijām un atsevišķiem māksliniekiem. Ceram arī redzēt organizētas līgotāju kopas no tuvējām nometnēm. Līgo svētkus svinēsim pēc tēvutēvu paražām, neiztrūkstot darvas un alus mucām. Lūdzam līdz

ņemt groziņus ar Jāņu sieru, karašām un dzeramiem traukiem. Svētku vietā būs bufete ar sviestmaizēm, desiņām, alu un tēju. Neaizmirstiet arī Jāņu vainagus.

Svētki sāksies pl. 13, priekšnesumu sākums pl. 15. Ieeja pret ziedojumiem – pieaugušiem sākot no 3 šil., bērniem brīva. Atlikums par labu latviešu nama fon-
dam.

Uz svētku vietu būs noorganizēta autobusa satiksme no Kabramatas elektr. dzelzceļa stacijas, kur dežūrēs latviešu skauti, norādot publikai autobusa atiešanas vietas. Svētku vietā ir divstāvu ēka ar dejas zāli, kur ērti var novietoties ap 600 personu, bez tam vēl ir 50 mazāki paviljoni.

Mani otrie Jāņi Austrālijā. Drēgns. Laukā liels ugunskurs. Sēžam pie galdiem šķūnī. Cilvēku diezgan daudz.

Mūsu līgo austrāliešu ausīs skanēja kā *let's go!* (*Iesim!*). Nāk prātā Jāņu svinības pie redaktora A. Zariņa. Skaļie līgo, kas skanējuši no vakara līdz agram rītam, ir mulsinājuši kaimiņus. Viņi nav varējuši saprast, kāpēc Līgo bērni, tikko atnākuši, jau dzied: *Iesim, iesim!* Un tā līdz otram rītam, bet kā sēž, tā sēž!

Ballītes vēl arvien notika Igaunų klubā un bieži noslēdzās ar izkaušanos. Es nezinu, kāda tēvzeme vīriešu dzimumam bija jādala, varbūt tas vairāk notika sporta pēc. Pēc kādiem gadiem šī izprieca izbeidzās.

Ap 1956. gadu Indulis Nīcis, tad jau SLB valdes loceklis, kad vajadzēja ievest kārtību, nekautrējās lietot dūres. Vienreiz Indulis naida cēlāju bija nolīcis uz dēļiem. Šis izbrīnījies prasa: *No kurienes tu?*

Indulis: *Es no valdes.*

SPIRTAM UN SPORTAM

Kad daudz jaunu cilvēku ir vienkopus, kā var iztikt bez sportošanas! Iekārtojām Čulorā volejbola laukumu un rāvām vaļā.

Sidnejā dzīvoja vairāki agrāk populāri sportisti – bijušais valsts vienības spēlētājs basketbolā un futbolā Jānis Lidmanis, futbolists Juris Skadiņš, vieglatlēts Aleksis Hakelis, basketboliste Mirdza Irbe-Eke, basketbolists Andrejs Bičevskis, slēpotāja Ilga Kārklīņa-Riņģe, arī sporta jomas darbinieki – Fricis Lakševics, Harijs Cerbulis, Jānis Gulbis, Jānis Riņģis u.c.

Laikrakstā *Austrālijas Latvietis* 1951. gadā raksts par izdevušos sporta svētku sarīkojumu JDV:

Austrālijas latviešu sporta vadītāja J. Riņģa iekārtotajā sporta laukumā, Vindsorā, 9. martā ap 200 skatītāju noraidzījās Sidnejas un apkārtnes latviešu meistarsacīkstēs vieglatlētikā. Notika arī volejbola turnīrs ar 6 komandu piedalīšanos. Uzvarēja U. Siliņa vienība (Čulora).

Jūsu gratulācijas, kaut arī daudz gadus par vēlu, ir ar pateicību pieņemtas.

Vindsora bija maza lauku pilsētele ārpus Sidnejas. Atceros tikai mūsu spēli ar Daugavu, kurā spēlēja J. Sproģis un G. Lācis, vēlākais Austrālijas sieviešu volejbola valsts vienības treneris. Mēs uzvarējām daugaviešus divos setos. Dzirdu, ka Lācis saka savējiem: *Redziet, cik Čulora labi sedz laukumu?* Tas ir medus manām ausīm. Laba laukuma segšana ir mans nopelns.

Mūsu voleja komandas otrais brauciens bija uz Skaiviles nometni. Pretiniekos bija Andrejs Bičevskis, vēlākie ausekļieši brāļi Birstiņi u.c. Tikām galā viegli. Pārbraukuši mājās, sākām domāt par sporta kopas dibināšanu. Runāts, darīts – nodibinājām sporta kopu *Auseklis*, kurā darbojās Egils Mētra, Arturs Agackis, Kārlis Juranovskis, brāļi Viktors un Verners Lāči, Juris Zemītis, Ilgvars Tauris, Kārlis Briedis, es un vēl daži. Komandu nokomplektēt varējām. Mani ievēlēja par kapteini-treneri un kopas vadītāju.

Austrālijas Latvietī 24. marta numurā lasāms, ka nodibināta volejbola kopa Auseklis un tajā ir 12 dalībnieki. Vadītājs: Uldis Siliņš.

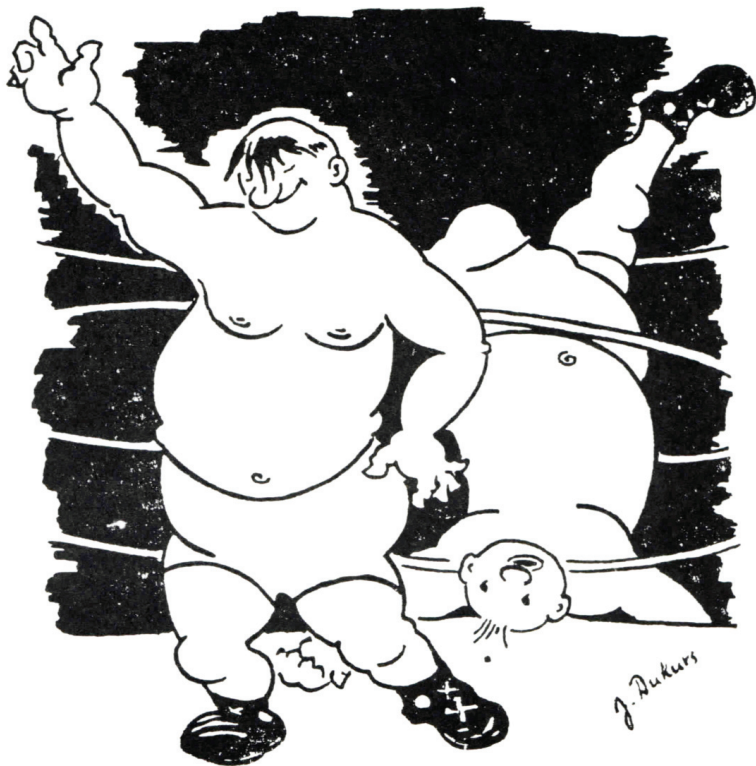
Tajā pašā gadā dibināta arī sporta kopa *Olimpia*. Vēl jāmin, ka sporta kopas *Olimpia* biedrs Pēteris Pētersons JDV latviešu volejbolistiem dāvājis ceļojošo kausu, nosaucot to par *Pētera kausu*. Balva izcīnāma 5 gados.

Tajā laikā arī Vindsorā darbojas sporta kopa *Auseklis*, ko vadīja Jānis Riņģis. Nolēmām apvienoties un ieradāmies Vindsorā uz dibināšanas sapulci. Kopsapulcē mūsējie mani izvirza par kandidātu vadītāja amatam. Riņģa seja, savilkta tādā neērtā grimasē, izsaka visu. Viņam, pazīstamam sporta darbiniekam, vieglatlētam, būs jāatskaitās kādam divdesmitvienu gadu vecam puikam! Es noņemu savu kandidatūru un ierosinu Jāni ievēlēt ar aklamāciju. Man tiek vadītāja vietnieka amats. Faktiskā vadība vienalga nonāk manās rokās, jo Jānis dzīvo un strādā ārpus Sidnejas. Mēs sauksimies sporta klubs *Auseklis*. Par to, kāda starpība bija starp klubu un kopu, man nebija ne jausmas, bet izklausījās labi.

Drīzumā izveidojās vīriešu basketbola komanda, sieviešu un vīriešu volejbola komandas, aktīvi bija galda tenisisti, tenisisti un vieglatlēti.

Jaunajā Dienvidvelsā sporta kopas ir saaugušas kā sēnes: *Spars*, *Daugava*, *Olimpia*, *Auseklis*, vēlāk nodibinās *Spīdola*. Mūsu *Auseklis* atrodas ALLB paspārnē. Pārstāvji no visām sporta organizācijām veido JDV sporta padomi, kuras vadītājs ir Katužāna Juris, kas abi ar tēvu – Veco Katužānu bija nenogurstoši sporta darbinieki. Augstākā instance šajā kontinentā latviešu sportam ir Austrālijas sporta vadītājs. Kopš 1951. gada tas ir mūsu Jānis Riņģis.

Auseklim ir savs privāts voleja laukums, kas ierīkots J. Grīnvalda ģimenes iepirktais mājas aizmugurē. Tur notiek treniņi, kur mūs pāris reizes apmācīja pat Igaunijas valsts komandas spēlētājs. Arī Benkstaunā pie kādas skolas ir ierīkots



J. Dukura ilustrācija U. Siliņa feļetonam. Attēls no U. Siliņa personīgā arhīva.

voleja laukums. Volejbolu Austrālijā kā sporta veidu tikpat kā nepazīna. Mēs bijām pirmie celmlauži.

Drīz mums bez kino un radio bija jauns laika kavēklis – amerikāņu brīvā stila laušanās. Gājām regulāri to skatīties. Man liekas, ka ilgi neapjauām, ka redzamais ir teātris, un kaislīgi dzīvojām līdz saviem varoņiem.

Arī viens no *Ausekļa* sportistiem – Gunārs Lauksargs kļuva par profesionālu amerikāņu brīvā stila lauzēju.

SVĒTAIS TĒVS UN DZELTENĀS BRIESMAS

Neesmu vēl ne vārda bildis par Sidnejas latviešu draudzēm. Ja arī Austrālijā nebija tādi draudžu kari kā ASV, kur katrs mācītājs dažādiem līdzekļiem zvejoja apkārt klīstošās dvēseles, tad tomēr zināma sacensība bija. Arī mācītājiem spēka gados

vispirms nācās fiziski nostrādāt divus gadus līguma norādītajā darbā. Lai atbrīvotos no līguma un sāktu garīgās aprūpes darbu, bija jāstājas sakaros ar vienu no divām austrāliešu sinodēm. Ja mācītāji tām pievienojās, tās savkārt izgādāja, ka viņus no līguma atbrīvo. Rezultātā visi latviešu mācītāji nepiederēja pie vienas un tās pašas sinodes. Mums Kanādā bija arī savs arhibīskaps! Nu putra!

Pirmie atbraucēji bija mācītājs A. Buģis, L. Kampe un J. Krauklis. Buģis apmetās Viktorijas galvaspilsētā Melburnā. Tur viņš nodibināja Melburnas draudzi un pirmajā gadā apkalpoja arī Adelaides draudzi, kuru vēlāk pārņēma V. Voitkus.

L. Kampe Rietumaustrālijas galvaspilsētā Pertā nodibināja *Sv. Pāvila ev. lut. draudzi*. Blakus mācītāja darbam L. Kampe nodarbojās arī ar zveju jūrā. Šī nodarbe pēc gadiem maksāja viņam dzīvību. Pēc L. Kampes par *Sv. Pāvila draudzes* mācītāju 1970.g. strādāt sāka L. Mušinskis.

J. Krauklis nodibināja *Sidnejas ev. lut. draudzi*, kurā 1953. gadā jau bija 1000 dvēseļu. Krauklis nebija izcils runātājs, viņam bija reizēm grūtības uzsāktu tēmu nobeigt un gāja uz riņķi kā vērējais ratiņš. Reiz, sprediķojot jaunsaulātajiem, mācītājs netika prom no zirga un jātnieka tēmas, kas, ja arī ne jauno pāri, noteikti uzjautrināja kāzu viesus.

Kādu citu reizi viņš bija pārpublicējis savā draudzes biļetenā rakstu *Kas ir velna apsēsts?* Starp velna apsēstajiem bija minēti arī tādi, kas raustīja valodu. Sp. Klauverts, kas nepiederēja ne pie vienas draudzes, bija no sirds sašutis. Man liekas, ka nākamajā preses balles izdevumā mēs ar Spodri to neatstājam nepieminētu.

Vispār Krauklim, tāpat kā daudziem viņa paaudzes cilvēkiem, uz zināmām lietām bija tuneļa skats. Biju kopā ar Kraukli, kad tikko pie varas pēc ilgiem gadiem bija nākusi Austrālijas strādnieku partija. Pēc mācītāja attieksmes varēja domāt, ka pienācis pasaules gals.

Arī mācītāji J. Lūsis, A. Oliņš, prāvesti K. Skujiņš un A. Grosbachs ieradās 1950. gadā, bet gadu vēlāk V. Voitkus (juniors). Ordinēti tiek LU teoloģijas fakultātes studenti T. Birkhans un E. Kociņš. Ar arhibīskapa atļauju darbā atjauno P. Laiviņu. No Zviedrijas uz Austrāliju atbrauc māc. J. Pīlmanis.

J. Lūsis, lettonis, impozanta auguma, sirnu matu cekulu un labu runātāja talantu 1951. gadā nodibina *Sidnejas Vienības draudzi*. Arī es piedalījos dibināšanas sanāksmē. Draudze viņam vai nu iepirka vai noīrēja māju un garāžu Sidnejas priekšpilsētā Berallā. Lūsim piemita viena nelaime – viņam gauži patika ieskatīties glāzītē, lai gan nekad nestreipuloja, vienīgi valoda kļuva lēnāka. Viņa sapnis bija mani salaulāt, vienalga ar kādu sievišķi, izvēli viņš atstāja man. Tas prieks vecajam zēnam neiznāca. Lūša madāma bija par viņa vājībām diezgan kritiska, bet, kad vecais lauva aizgāja pie Sv. Pētera, viņš tika iecelts svēto kārtā.

P. Laiviņš strādāja *Vienības draudzē* par adjunktu un pēc Lūša nāves pārņēma draudzi. Pēterim savlaik radās mazas nepatīkšanas ar valdības iestādēm viņa dēļ, ko Sv. vakarēdienam iegādājās bez nodokļa nomaksas. Svētā vakardzēriena noplūde laikam būs bijusi par lielu. Ar to es negribu teikt, ka Pēteris būtu bijis dzērājs, bet viņa dabā pavīdēja labsirdīga *šeptmaņa* iemaņas. *Vienības draudzei* sava baznīca nebija, telpas īrēja. *Sidnejas draudzei* vēlākos gados bija sava jauncelta baznīca un

mācītāja māja ar zāli un skatuvi.

A. Oliņš Brisbanē 1952. gadā nodibināja *Māras draudzi*, kas nepiederēja ne pie vienas sinodes. Priekšā bija jau T. Birkhana pirms diviem gadiem dibinātā *Brisbanes ev.lut. draudze*. Mazajā Brisbanē divas draudzes! Tas nebija uz labu.

Adelaides ev.lut. draudzē darbojās šādi mācītāji: Verners Voitkus (21.01.1951–04.06.1975); Alberts Zīds (31.07.1975–03.11.1986); Gunis Balodis (03.11.1986–11.03.1990); Geoff Burger (tikai angļu valodā 03.06.1990–07.07.1996); Romans Reinfelds (02.09. 1990–31.12.1991); Māris Lukaševics (01.01.1992–2010); Jānis Priedkalns (2009). Adelaides katoļu draudzē strādājis Ludvigs Orņicāns (23.06.1954–1958) un Dr. Pauls Grieniņš (15.07.1960–31.12.2000).

Viktorijā darbojās E. Kociņa Sv. Jāņa draudze. Par Kociņu man arī ir stāsts. Ar viņu iepazinās tikai 1990. gados, esot Latvijā. Mans draugs, kas kārtoja viņa zemes lietas, man kādu dienu stāsta, ka pie viņa atbraucis mācītājs Elmārs Kociņš. Viņam esot ģenerālleitnanta pakāpe. *Kas par ģenerāl-leitnantu*, es saku. *Pie mums neviena latviešu ģenerāļa nav*. Viņš esot kaut kādā izlūkošanas dienestā. *Bleķis*, es saku, *izlūkošanas dienesta priekšnieks ir brigadier-ģenerālis, tāds ir tikai viens, un tas ir austrālietis*.

Cik varēju noskaidrot, tad Kociņš sastāvējis kāda krasta novērošanas organizācijā (?), no kuras biedriem organizācijas ietvaros daudzi bijuši paaugstināti par *ģenerāļiem*. Ko viņi novēro, man bija neērti prasīt, bet ar armiju tai būšanai nebija nekāda sakara. Šis fakts tomēr netraucēja Kociņu Latvijā staigāt ģenerāļa uniformā ar eleganti iespraustu štoku padusē. To redzēju vismaz divas reizes – pirmo, atsaucoties Dailes teātra aktrises Mirdzas Martinsones lūgumam, ka viņa grib redzēt ciemos savās mājās dzīvu ģenerāli, un otrreiz, kad viņš bija aicināts nolasīt lekciju Kara skolā (Redzēju par viņu rakstu ar bildi).

Kociņš bija 15. divīzijā kaprālis. Es viņu par šīm lietām izlūmu neizprašņāt. Viņš bija patīkams sarunu biedrs un nebija dogmatīķis. Tagad miris un atdusas dzimtajā Raunas kapsētā.

Prāvestu A. Grosbahu es pazinu itin labi, un mūsu attiecības bija ļoti kordīālas, lai gan neteiksim, ka vienmēr viņam mani izteikumi bija pa prātam. Melburnā prāvests bija izpelnījies Svētā tēva vārdu, un draudzes biļetenu, kas bija pavairots uz dzeltena papīra, draudzes locekļi dēvēja par *dzeltenajām briesmām*. Kas tur par briesmām bija iekšā, es nezinu.

Vienā no Austrālijas Kultūras dienu Jautrajiem sarīkojumiem Kanberā biju ko pateicis par Austrālijas latviešu ev. lut. baznīcu, un pie manis nonāca ziņa, ka prāvestam joks paticis. Es biju patīkami pārsteigts par viņa toleranci un labo humora izjūtu. Nu ja tā, tad nākamās Kultūras dienās Melburnā es atļāvos pateikt vēl šo to prāvestam par prieku. Un iedomājieties: uzzināju, ka Svētais tēvs neesot smējis, pat ne smaidījis.

Pēc tam mēs tikāmies manas krustmeitas kāzās Sidnejā, kur bijām nosēdināti blakus. Vispirms jauno pāri un klātesošos uzrunāja Grosbahs, turklāt ļoti labi. Es viņam tā pateicu un gratulēju. Kad pienāca mana kārta, zāle runas laikā bija vienos smieklos. Goda vārds, es nezināju, ka man būs jāsēž blakus prāvestam, varbūt tad es

nebūtu melburniešu viesus apstrādājis ar bībeliskām allegorijām. Prāvests, būdams džentlmenis, savkārt gratulēja man, bet viens no pretim sēdētājiem man vēlāk teica: *Varēja redzēt, ka tavas domas nav viņa domas*. Tagad prāvests atpūšas kapu kalnā, un viss ir aizmirsts. Gandrīz.

J. Pīlmanis nemaz neatgādināja tipisku mācītāju – bija smaidīgs, jautrs, labs anekdošu stāstītājs. Viņam, kā vēlīnam atnācējam, bija krietni jānopūlas, lai savāktu kopā kaut cik nozīmīgu skaitu draudzes locekļu. Viņš rekrūtēšanu izdarīja arī ballēs un saviesīgos vakaros. Pīlmanis savu nišu atrada Volongongā. Kā viņa draudzi sauca, vairs neatceros. Mēs to dēvējām par *Pīlmaņa draudzi*.

Par Austrālijas latviešu katoļu garīgo aprūpi gādāja prāvesti P. Bečs un St. Gaidelis, N. Seržants, P. Grieniņš un L. Ornicāns.

MĒS ESAM MELNIE

Sākot ar 1951. gadu, literārie sarīkojumi notiek Kurlmēmo biedrības zālē Sidnejas centrā. Pasākumi kļūst daudzveidīgāki un saturīgāki. Referātus kuplina dziedoņi un instrumentālisti, aktieri ar dramatizētiem skatiem un deklamācijām.

Gadu vēlāk jau notiek arī mazas vienvakara gleznu izstādes. Ierosinātais ir gleznotājs Uldis Āboltiņš, bet sākotnēji skates organizē Spodris.

Apmeklētāju pulks aug augumā. Nevienā sarīkojumā ļaužu nav mazāk par simtu. Rodas jauns apzīmējums literāro vakaru apmeklētājiem – *literārais simts*. Kad neizdodas atrast referentu, Spodris publikas priekšā stājas pats. Viņš arī vienmēr atrod referentiem un izpildītājiem kādu uzmundrinošu vārdu, kādu vēstulē uzrakstītu rindiņu, nekad neaizmirstot pateikt paldies. Ilustrācijai der pakavēties pie L. Bērziņas pierakstītajām H. Kaupmaņa atmiņām:

Spodris atļāva lielu brīvību tēmata apdarē, bet nekad neļāva aizmirst, ka esi solījies un ka solījums jāpilda. Vai tu strādā? Kā tev veicas? Cik tālu tu esi? Un tā bija labi – tu juties kā pavadā, tu nepazudīsi, tu neesi viens.

Kaupmanis tiešām bija izcils un zinošs referents, bet dažkārt Spodrim bija jāizcīna smaga cīņa, lai piedabūtu Uģi uzstāties. Spodrim nācās vai matus plēst, kas viņam nebija sevišķi daudz. Ar aktieriem viņš izrīkojās daudz vienkāršāk – paziņoja *Teātra Vēstnesī*, ka tāds un tāds piedalīsies nākamajā vakarā. Kad “tāds un tāds” sāka sparīgi protestēt pret šādām rekrūtēšanas metodēm, Spodris, vainīgi smaidīdams, tikai noplātīja rokas, solījās laboties, bet nekad nelabojās.

Paralēli literārai sekcijai Spodris teātrī darbojās dažādās kapacitātēs, pāris savos uzvedumos pat kā režisors. Valdē viņš veica sekretāra pienākumus un darbojās *melnajos* – tā Elsiņš ansamblī bija nodēvējis tehniskos darbiniekus. Melnie – Spodris, A. Siļķēns, R. Brants un J. Blūms – šo vārdu nesa kā pagodinājumu.

– *Un ko jūs ansamblī darāt?*

– *Mēs esam melnie!*



SLT ļaudis. No kr. – T. Sveilis, U. Āboliņš, A. Sveile, I. Akmeņkalne, M. Āboltiņa, M. Siliņš, J. Zemītis, J. Svilāns, U. Siliņš, O. Bobets. Attēls no SLT arhīva.

Tā bija apbrīnojami pašreizējā darbinieku grupa. Īrētā skatuvīte maza. Dekorācijas pēc izrādes naktī jāaizved un jāstiepj pa šaurām kāpnēm trešajā stāvā. Dekorāciju gatavošana notiek mājas pagalmā, ja līst, tad garāžīnā. Tagad šādos apstākļos neviens negribētu strādāt. Bet toreiz bija citādi laiki un citādi ļaudis. Paldies Dievam, dekorācijām vieta atradās Vecā Niča mājas garāžā, Ašfildā.

Par nama iegādi biedrības vīri bija sākuši jau runāt 1950. gadā. Igaunīšu bāleliņu nams mums bija par mazu. Pēc teātra izrādēm dekorācijas bija jānogādā uz veclatvieša F. Brūveļa biroju un jāstiepj augšā uz bēniņiem.

Felikss Brūveris bija Austrālijas Latviešu Labdarības biedrības priekšnieks, patīkams, lāga vīrs ar pavisam labu latviešu valodu, bet bez lielas jēgas par latviešu kultūras lietām.

Biedrības valde apzinātajiem latviešiem sūtīja uzsaukumu piedalīties sava publiskā nama iegādē, minot tā nepieciešamību mūsu kultūras dzīvei, un aicināja ziedot naudu. Uz pirmo aicinājumu atsaucās 175 personas, pieteicot savu līdzdarību kopsummā 2078 mārciņu vērtībā. ALLB bija dibināta kā labdarības organizācija bez juridiskas personas tiesībām, un līdz ar to tā nevarēja iegādāties nekustamus īpašumus.

1951. gadā valde ķērās pie jaunu statūtu izstrādāšanas iesniegšanai apstiprināšanai attiecīgajam pavalsts valdības departamentam. Jaunās biedrības nosaukums bija



Literātu un interesentu sanāksme Āboltiņu mājās, Sidnejas priekšpilsētā Benkstaunā.

1. r. no kr. sēdošie – A. Siļķēns, Elsiņa, 3.–4. neatpazīta, P. Elsiņš, Sp. Klauverts. 2. r. no kr. – 1. neatpazīta, V. Štāls, 3.–4. neatpazīti, K. Altberga, E. Freimanis, 7. neatpazīta, H. Kaupmanis. 9.–10. neatpazīti, H. Dukure, 12. neatpazīta. Pēdējā rindā – U. Āboliņš, 2. neatpazīts, L. Zemgale, neatpazīta. Attēls no Sp. Klauverta personīgā arhīva.

Sidnejas latviešu biedrība (SLB).

No SLB sekcijām ļoti sekmīgi darbojās literārā sekcija, kas ar F. Brūvera kundzes gādību bija noīrējusi mazu zāli ar skatuvīti Kurlmēmo biedrības telpās; vēl darbojās jauktais koris V. Bīriņa, vēlāk Ž. Smiltnieka vadībā, tautas deju grupa *Kamoliņš*, vadītājs A. Lucis, sporta kopa *Daugava*, teātris un dubultkvartets *Imanta* H. Baltiņa, vēlāk J. Puisēna vadībā.

Atskatoties uz sākuma laiku svešumā, pārsteidz latviešu spēja ātri organizēties. Visumā mūsu sabiedriskā dzīve darbojās kā pulkstenis. Mēs bijām svešā zemē, daudzi ar vāju valodas prasmi, bet viss mainījās. Visu, ko mēs esam no šīs zemes saņēmuši, esam atdevuši atpakaļ ar uzviju.

Austrālijas strādniecība nevarēja saprast, kā *bloody Balts* pāris gadu laikā bija varējis tikt pie savas mājas (kaut arī nenomaksātas), ja viņiem gadiem bijis jādzīvo *Housing Commission* mājās, ko nomāja no valdības par lētu cenu. Tas pat *aklajam Čarlijam* ir skaidrs, ka viņiem ir bijusi nauda, kā citādi.

Tie *bloody Balts*, kas katru vakaru tupēja krogū vai spēlēja uz suņiem vai zirgiem tāpat kā vietējie, pie mājas netika. Bija arī latvieši, kas noslēdza savu dzīvi parkā uz



Siliņu ģimenes iepirkta māja 900 (vēlāk 235) *Hume Highway*, *Greenacre*.
Attēls no U. Siliņa personīgā arhīva.

solīņa pie tukšas Penfolda pudeles, turklāt spējīgi un izglītoti cilvēki.

Kādas tad pirmās mājas bija? Apšūtas ar azbesta plāksnēm (toreiz mēs nezinājām, ka materiāls ir veselībai bīstams), dakstiņu jumtiem, sausajām labierīcībām ārpusē, garāžu un, salīdzinot ar vēlākajiem īpašumiem, ar palielu zemes gabalu. Galvenais, bija pašiem savs jumts virs galvas.

Panānijā, Rīvbijā izveidojās latviešu kolonijas. Rīvbijas priekšpilsētā bija vesela latviešu iela (*Robb street*). Daudinga ielā no 23 mājām 20 piederēja latviešiem. Tautiešu mājas bija arī Benkstaunā, Grīneikerā (*Greenacre*) un Panānijā. Liela latviešu kolonija bija Pennant Hilā, tur darbojās arī sestdienas skola. Arī Benkstaunā nodibinājās skaitliski liela sestdienas skola, ko vadīja mana māte. Tā īsā laikā Sidnejā jau bija daudz latvieši – namsaimnieki. Protams, ka šī parādība nebija raksturīga tikai Sidnejai. 1950./51. gadā Āboltiņu ģimenes mājā Benkstaunā, kur Sp. Klauverts ar Kētiņu Altbergu īrēja mājas vietu garāžā, notika teātra mēģinājumi lugai *Cilvēki uz jūras* un literāra rakstura sanāksmes.

Arī mana ģimene tika pie savas mājas, kas atradās pretī Čuloras noietnei.

Hjume lielceļa malā pie kādas mājas bija izlikta pārdošanas zīme, un es par to ieminējos tēvam. Viņam īpašums iepatikās, bet mums nepietika naudas, kaut arī māja, salīdzinot ar šodienas cenām, bija smieklīgi lēta. Bija jāmeklē pušelnieks. Vispirms bija nodoms īpašumu iegādāties kopā ar P. Elsiņa ģimeni, bet, kad viņi

nolēma pārcelties uz Melburnu, mūsu nākamais partneris bija Apiņu ģimene. Ar mākslas audēju Apiņa kundzi mana māte bija kopā Grētas ģimeņu nometnē.

Māja bija apšūta ar *faibro* (*asbestos*) plāksnēm, dakstiņu jumtu, sausajām labierīcībām ārpusē, palielu garāžu, kuras galā bija viena istabiņa. Kopumā mājā bija 5 istabas, virtuve, vannas istaba, balkons un mazgātuve. Šādas šīfera mājas latvieši iepirka pa labi un pa kreisi. Turībai pieaugot, tās pārdeva un nopirka ko labāku. Aiz mūsu mājas bija garš zemes gabals. Vienā pusē atradās lietotu mašīnu tirgotava, otrā tirgojās ar mašīnu daļām.

Pirmās mēbeles sameistaroja mans tēvs. Dzīvojām Melburnas–Sidnejas galvenā ceļa malā. Putekļi. Ambulances, policijas mašīnu sirēnas naktī un dienā. Kad pie mājas apstājās smagās dīzeļu automašīnas ar neizslēgtu motoru, drebēja visa māja. Bet pie visa pierod.

CILVĒKI UZ JŪRAS

Mani uzaicina piedalīties J. Prīstlija lugā *Cilvēki uz jūras*. Es piekrītu ar noteikumu, ja vien tas netraucē sportošanu.

Mēģinājumi notiek katru svētdienu un ilgst visu dienu. Vieta – Klauverta istabiņa garāžā. Tiem, kas nav uz *skatuves*, jāsež ārpusē, jo vietas ir ļoti maz.



Aktieri un tehniskais personāls pēc *Cilvēki uz jūras* mēģinājuma. No kr. – J. Zemītis, B. Strautiņa, skatuves meistars A. Siļķēns, butafors J. Blūms, H. Dukura, dekorators J. Dukurs, apgaismotājs R. Brants, aizmugurē U. Siliņš, sufliere V. Dūte. Attēls no SLT arhīva.

Man iedalīta kuģa trešā virsnieka, Džefersona, loma, kam jāpilda arī avarējušā kuģa kapteiņa pienākumi.

Mans radiotelegrāfists ir I. Rutkovskis, mūsu aprindās dēvēts par *Melno Imantu*. Viņš strādāja gumijas fabrikā un tāpēc viņa rokas bija melnas, ar ziepēm tās notīrīt nevarēja. Imants bija īpatnis, pārņemts vienīgi ar sevi, un viņam nenāca ne prātā, ka viņa manierismi varētu kādam likties kā labas *Kinder Stubes* trūkums.

Kuģa stjuarts ir A. Knope, pasažieris Ešfords Mīriks – V. Ducmanis, matrozis Boins – mans tēvs, Karlo Veilburgs – K. Gulbergs, visi pieredzējuši amatieri. Pārējie dalībnieki – V. Štāls, P. Elsiņš, L. Gailīte, H. Dukure ir profesionāli aktieri.

Mana pirmā brūte Nonna Stoktona bija Z. Nice, bet, kad mēģinājumi ieilga un Zeltei bija ģimenes pieauguma laiks, es tiku pie jaunas līgavas – B. Strautiņas. Suflieres pienākumus veica V. Dūte.

Un tā mēs darbojāmies pa kuģi katru svētdienu, velns zina, cik mēnešus. Garas kafijas pauzes. Pie kafijas tases Štāls bija savā elementā, lielisks piedzīvojumu stāstītājs. Un, ja vēl iznāca iedzert pa glāzītei, tad kafijas pauzei varēja pielikt stundu klāt. Kā jau teicu, mēģinājumi ieilga. Iestudētie skati tika slīpēti un pārslīpēti.

Kuģis vēl arvien turējās virs ūdens, bet nomainījās radiotelegrāfisti. Melnais Imants no šepes atteicās, viņa vietā ieradās Zemīša Juris.

Otra pārmaiņa – bija mainījās mēģinājuma telpas. Spodris vēlējās atpakaļ savu istabu. Mēs pārcēlāmies pie Induļa un Zeltītes Nīčiem Kenterberijā. Mēģinājumā sparīgi tālāk, līdz notika kas negaidīts. Kultūras dienas!

Kur un kā dzima ideja par Sidnejas latviešu kultūras dienām, nezinu, tāpēc man jācītē citu ļaužu atmiņas. Spodris Klauverts savās atmiņās raksta:

1950. g. marts Sidnejā. Mēbelētā istabiņā Marikvilles priekšpilsētā pie glāzes skāba vīna satikās rež. V. Štāls, redaktors V. Dulmanis un šo rindu rakstītājs. Runājām šo un to par dažādām ierosmēm nākotnē, līdz Dulmanis, atceroties Vācijas laika latviešu dziesmu svētkus, izteica domu par latviešu kultūras nedēļu Austrālijā. Skepse. Štāls ieteica nodibināt latviešu teātra kopu pirms ķeras pie dziesmu vai kultūras svētkiem. Atkal skepse. Beidzot apstājāmies pie kāda mazāka pasākuma toreizējās ALLB paspārnē – literāriem vakariem. Runāts, darīts un mēnesi vēlāk vācu luterāņu mazajā zālītē notika pirmais literārais sarīkojums. Būtībā tas bija arī pirmsākums latviešu kultūras dienām Austrālijā. (...)

Aktīva ir arī Latviešu preses biedrības Sidnejas kopa, kuras sanāksmēs tiek pārrunāta kultūras dienu nepieciešamība. Sevišķi par tām iekarsis ir redaktors A. Zariņš. Un tad kādu vakaru ap Jāņu laiku, Zariņa neatlaidības ierosināts, V. Štāla mājās, klāt esot nama tēvam, viņa kundzei, aktieru pārim L. Zemgalei un K. Gulbergam, ierosināju, ka jau šī gada Ziemsvētkos Sidnejā jārīko kultūras dienas. Atsaucība bija jūsmīga.

Sākumā nebija domāts, ka KD varētu izvest visas Austrālijas mērogā. Nosau-

kums bija pieticīgs – Latviešu kultūras dienas Sidnejā. Sarīkojumu pamatā bija domāts kora koncerts. Bet līdz Ziemsvētkiem palikuši tikai 5 mēneši!

Jau nākamā nedēļā J. Āboltiņa mājās sanāk kopā SLT ansamblis, K. Nīcis, P. Laiviņš un administrators J. Andersons. Klauverts nolasa izstrādāto programmu, ko pieņem.

Bet runāšana ir viena lieta, darīšana pavisam kas cits. Kas rīkos? Kur meklēt telpas? Nolemj griezties pie ALLB un lūgt uzņemties kultūras dienu protektorātu. Izvēl delegāciju – K. Nīci, Sp. Klauvertu un P. Laiviņu. Valdes priekšsēdis F. Brūvelis, sākumā vēl neizprazdams delegācijas nodomus, paziņo, ka valde varētu uzņemties aizgādību, bet organizēšanas darbi jāveic ierosinātajiem. Nolemj, ka Kultūras dienas rīkojamas no 29.–30. decembrim.

Sākas drudžains darbs. Komitejas sekretārs ir A. Zariņš, kasieris – V. Motmillers, koncerta rīkotāji – A. Siļķēns un K. Nīcis, rakstnieku sarīkojums P. Laiviņa pārraudzībā, teātra pārstāvis – J. Andersons un ALLB pārstāvis – M. Siliņš. Reprezentatīvajā priekšsēža amatā ir F. Brūvelis, bet melno darbu veic Spodris.

Līdzšinējais ALLB kora diriģents V. Bīriņš tiek nomainīts ar Ž. Smiltnieku no Skaiviles, kam nu iznāk diriģēt divus korus – Skaiviles un ALLB. Abi kori piedalās Kultūras dienās. Neilgajā laikā vajadzēja iemācīties *Gaismas pili*, *Dievozola trijotni*, *Tēvijai* un Latvijas un britu himnas, pēdējā obligāti bija jādzied katrā sarīkojumā. Austrāliešiem tolaik vēl himna nebija. Vēl piedalīsies vīru dubultkvartets *Imanta*.

Liels paldies pienākas ALLB valdes priekšsēža F. Brūveļa dzīves biedrei Dalsijai, kas sameklē vajadzīgās telpas un rāda daudz lielāku interesi nekā mūsu pašu mākslinieki un sabiedriskie darbinieki.

Koncertā paredzēts piedalīties arī solistiem. Tūlīt savu līdzdalību apsola melburnietis, tenors E. Maršaus un sidnejietis, baritons K. Liedags, bet pārējie – dziedones E. Polikēviča, E. Ārone, pianisti M. Stūre un E. Freimanis atsakās kopīgi uzstāties. Maizes naid! Ja dzied Ārone, Polikēviča nedzied. Ja spēlē Freimanis, Stūre saka: *nix*. Ja tik daudz lieli “Es” vienkopus, tad pie “Mēs” nav ko domāt tikt. Galu galā aicinājumu uzstāties saņem precētais pāris – Ārone un Freimanis.

Rakstnieku sarīkojumam ir izvēlēti trīs autori – prof. K. Ābele no Adelaides, sidnejieši T. Tomsons un M. Eglītis. Referenti: prof. P. Jurevičs no Valla Vallas un H. Kaupmanis no Sidneas.

Teātris uzvedīs angļu rakstnieka J. B. Prīstlija (*Priestley*) lugu *Cilvēki uz jūras*, ko tulkojis H. Kaupmanis. Īsti piemērots gabals tas nav, bet kur tu citu tik īsā laikā sameklēsi? Jāspēlē vien tas pats.

Atklāšanas dievkalpojumā solījušies piedalīties abi luterāņu draudzes mācītāji J. Lūsis un J. Krauklis.

31. decembrī balle, džimfollerā!

Man patīk stāsts, kā delegācija gājusi pie Kārļa jeb *Vecā Nīča*. Es citēšu no savas apceres *Spodris I*:

Vecais Nīcis lēnām, pamazām bija ticis pie turības, iespējams, labi apprecoties. Viņa otrā sieva bija igauniete. Viņam piederēja vairākstāvu dzīvokļa nams Sidnejas priekšpilsētā Ašfildā, māja Penant Hillā un varbūt vēl kas. Taču pirmajos gados Austrālijā Nīcim bija klājies grūti, tāpēc nebūtu jābrīnās, ka viņš bija ļoti taupīgs, lai neteiktu skops. (Savam dēlam Indulim uz kāzām viņš uzdāvināja ledusskapi, iemaksāja depozītu un, ja nemaldos, pirmā termiņa maksājumu, pārējais bija jāmaksā Indulim.)

Kad sākās ziedojuma vākšana namam, Nīcis bija sēklai iemaksājis paprāvāku summu, bet ātri prasījis naudu atmaksāt. Tā man stāstīja tēvs. (Par Induļa Nīča bērēm mēs maksājām no teātra kases, nekurnēdami un neprotestēdami. Nīča Zeltītei naudas nebija, un *Vecais* Nīcis teicis: Ko tad viņš? Viņš taču esot pensionārs.)

Tā kā Nīcis pats bija mākslinieks ar sakariem austrāliešu sabiedrībā, tad arī iebraucēji—mākslinieki gāja pie viņa meklēt padomu. Galvenais – Nīcis labi runāja angļiski. Vienā šādā delegācijā, kas ierodas pie K. Nīča, ir Spodris, A. Siļķēns, V. Štāls un E. Freimanis.

Diena un laiks jau iepriekš bija sarunāts, atceras A. Siļķēns, zinājām, ka iesim uz vakariņām. Ciema kukulim delegācija sastīķē divas pudeles šņabja, ko ieelļot sarunas.

Dārgs prieks! Algas mazas, bet ja kultūras labā upuris jānes, tad jānes. Patiesībā pusupuris, jo paši šķīņķotāji taču tiks pie dzeršanas.

Mūs saņēma ļoti laipni. Galds vai lūza no visādām maizītēm, jo kundzei piederēja delikatesu veikaliņš. Mūsu šņabja pudeles Nīcis ar pateicību pieņēma un tūlīt ielika skapī. Tā mēs vairāk tās pudeles arī neredzējām. Cienāja mūs ar skābu kletu (sarkano vīnu). Freimanis gan pāris reizes zīmīgi izmeta, ka būtu laiks dzert ko stiprāku, bet mājas tēvs nelikās dzirdot. Arī par mūsu nākotnes nodomiem viņš bija pesimistisks, tomēr solījās palīdzēt.

Mājās nākot, sodījāmies par Nīča knauzerību, salikām kopā pēdējos grašus, nopirkām pudeli vislētākā šņabja un turpat izdzērām, nobeidz savu stāstu Siļķēns.

Nīcim ir labi sakari ar konservatoriju un viņš uz KD noīrē zāli diviem koncertiem.

Kā mums gāja pirmajā reizē? Toreiz mēs vēl nepazinām Mērfija likumu: ja kas var saiet *dēlī*, tad tā arī notiks un tieši tad, kad to vismazāk gaida.

VAI TU ŠMITAM IESPĒRI PA PŪSLI?

Spodris ar savu tanti Kētiņu ir pārcēlies dzīvot uz Ašfildu *Vecā* Nīča dzīvokļu mājā, kur viņiem ir trīs istabas, vannas istaba un virtuve. Uz Nīča māju pārceļas dzīvot Dukura Juris ar Hildu un pameitu Viju. Augšstāvā mitinās abi Dūtes ar dēlu.

Šis tad ir mazais Sidnejas kultūras mikro centrs, kurā apgrozās domu biedri un draugi. Tiek kalti plāni, kā uzlabot literāros vakarus, notiek debates, pārrunas, zirgošanās, strīdiņi par mākslu, politiku, par sabiedrisko dzīvi.

Kafijas patēriņš ir milzīgs. Kūpošs kafijas trauks ir Spodra mājas neatņemama sastāvdaļa. Spodris bez šīs dziras nespēj dzīvot. Kafiju patērē hektolitriem, kas, protams, viņa veselībai par labu nenāca, bet kurš toreiz domāja par tādām lietām? Kam bija laiks domāt par Melno dāmu ar izkapti? Mēs bijām jauni, un plaujas laiks vēl nebija sācies. Tā man Spodris ir saglabājis atmiņā: kafijas tase vienā, Hantera cigarete otrā rokā. Tikai vēlāk viņš sāk lietot pīpi. Tās tīrīšana, piebāzšana un aizdedzināšana bija vesels rituāls.

Reizēm tiek cilāta arī glāzīte. *Prozīt, Spodrais!* Spodrim acis zib aiz biežajiem briļļu stikliem. Viņš ir ieņēmis raksturīgo pozu – galva mazliet pieliekta uz labo pusi, vērīgs skats. Viņš spēj būt strīdīgs, argumentatīvs, kodīgs, aizstāvēt savus uzskatus. (*Pagačī, pagačī!* – pagaidi, pagaidi!) Viņš tos nemaina. Viss sacītais ir pamatots, pārdomāts. Kompromiss nav viņa gaumē. Spodris spēj iekarst, bet nekad nekļūst dusmīgs. Ietiepīgs – jā. Ja pretinieks ir dzejnieks Tomsons, kas mīl agresīvi dominēt sabiedrībā, tad šķīļas dzirksteles. Reiz Tomsons pēc pamatīga strīdiņa pat izsviež Spodri no savām mājām. Spodris, to stāstot, vien nosmejas un saka, ka Tedim esot laba sirds. Tāda ir arī Spodrim. Viņš nespēj ilgi turēt ļaunu prātu.

Romantiskajā frontē valda klusums. Ja Spodrim ir kāda simpātija, tad saiešanās notiek paklusām. Uz sarīkojumiem viņu pavada Kētiņa. Nav noslēpums, ka viņš ilgojas pēc ģimenes dzīves. *Ek, varētu uztaisīt kādu bērnu!* viņš draugiem saka. Šī vēlēšanās nepiepildās, un Spodris Pirmais paliek arī Spodris Pēdējais.

Pēc darba līguma nokalpošanas Spodris īsu brīdi strādā apgāda *Reader's Digest* birojā, tad kopā ar grafiķi Herbertu Silu kādā mazā uzņēmumā gatavo žalūzijas jeb Venēcijas aizkarus, vienlaikus veicot arī kādu privātu darbiņu. Varbūt pat par daudz privātu darbiņu. Vai šī iemesla dēļ, vai kāda cita, bet firmas un Spodra gaitas drīz šķiras.

Vēlāk viņš strādā laboratorijās – vispirms cukurrūpniecībā pie *C.S.R.*, tad pie *Bushell & Co*, kas pazīstama ar saviem tējas un kafijas ražojumiem. Draugus viņš bagātīgi apgādā ar kafiju, ko dabū par brīvu. Firmas kopējamā mašīna pašizliedzīgi strādā latviešu kultūras labā.

Spodris nav karjerists. Algu saņem samērā minimālu. Par uzstrādāšanās iespējām Bušeli viņš saka: *Es neesmu pareizā ticībā*. Spodris cītīgi raksta avīzēm. Viņam ir asa spalva un konfrontējošs stils. Lielu rūkoņu sacel Spodra raksts AL: *Par augiem, kas veģetē*. Šai sakarībā izdevējs Emīls Dēliņš 1951. gada 22. februāra vēstulē raksta:

Mīļais, labais Klauverta kungs! Sirsnīgs paldies par Jūsu sacerējumiem, kas viens pakaļ otram tiek iespiesti un palaisti tautā. Par Jūsu gara ražojumu teicamību un aso avīžniecisko kodīgumu lai liecina vien tas apstāklis, ka “vētra apakštasē” par “Augiem, kas veģetē” vēl jo projām nav norimusi. (Tā, piem., nabaga Šmits Ballaratā vēl arvien izvelk no savas korespondences pa asai, Jums domātai bultai, vai vismaz kniepadatai). Bet tas jau ir domāts kā kompliments.



Spodris Klauverts. Attēls no Sp. Klauverta personīgā arhīva.

Ar Arnoldu Šmitu, kas jau Latvijā bija pazīstams sporta žurnālists, Spodris bija strādājis kopā Eslingenā.

Ja arī pirmajos gados kara stāvoklis abu starpā nepastāv, tad laika gaitā viņi neglābjami saiet ragos. Klauvertam ir nepieņemama Šmita ultra-labā spārna pozīcija un *sarkano* medības starp Adelaides sabiedriskajiem darbiniekiem. Interesanti lasīt, kā mainās Šmita vēstuļu tonis: *Mīlais Klauvert!* ir mainījies uz *mīlais* vai *dārgais*. (*Mīlais, Adelaidē ir tikai daži godīgi latvieši. Seko vārdi*)

1952. gadā Spodri aicina par AL Sidnejas redaktoru. Redaktora darbā viņš metas ar pilnu krūti un devīzi: diletantiskais nav latviskais. Klauverta uzskatus un attieksmi pret mākslu neapšaubāmi bija iespaidojis grafiķis H. Sils – intelektuālis, vientuļnieks, nikns diletantisma apkarotājs, īpatnis ar asu analītisku prātu un vēl asāku mēli.

Medus mēnesis ar AL nav ilgs, jo, acīmredzot, avīžnieciskā kodīguma Spodra rakstos ir par daudz. Viņš domā, ka raksti tiek tīšām iesaldēti. 1953. gada 13. februārī viņš, cita starpā, raksta AL izdevējam E. Dēliņam:

Arvien vairāk jūtu un redzu, ka esmu tikai piektais ritenis AL redakcijas kolēģijā. Pēdējā laikā vairāki mani raksti nolikti pie malas, un tieši tie, kas skar mūsu trimdas dzīvi. Ar noklusēšanu gan mēs nekalpojam latviešu kultūras dzīvei trimdā, nedz arī atturēsim viņus no jaunu Mērnieku laiku izdarību turpināšanās. Mēs gan deklarējam par latviskuma saglabāšanu un nepulgošanu, bet kad kāds padara latviskās izdarības smieklīgas, mēs neceļam ne ausi. Diletantisms jau zied visās mūsu sabiedriskās



E. Dēliņš. Ed. Keiša šaržs. Attēls no U. Siliņa personīgā arhīva.

dzīves nozarēs. Nekādā gadījumā to neslavēsīm un nenoklusēsīm. Domāju, ka tas ir viens no mūsu šīs dienas uzdevumiem. Taču, ievērojot augstāk minētos iebildumus, es nevēlos pie pašreizējās situācijas palikt AL redakcijas kolēģijas sastāvā. Sidnejas pārstāvja vietā izmeklējiet kādu nopietnu, mērenu, bezkaislīgu rakstītāju, kas ar saviem darbiem nevienam nemēģina ieknābt. Tie Jums sūtīs jaukas reportāžas par mūsu sabiedrisko rošību un trimdas kultūras augšupeju. Ticiet man, mīlais Dēliņa kungs, pārmaiņa un svaigas asinis nāks par labu avīzei, lasītājiem, sabiedrisko darbinieku neaizskaramībai, Jums un man.

Pateicoties Sila ieteikumiem, Spodris kļūst par vienu no žurnāla *Jaunā Gaita* redaktoriem un no 1976. gada līdz 1980. gadam vada teātra nodaļu.

KULTŪRAS DIENAS SIDNEJĀ SĀKAS

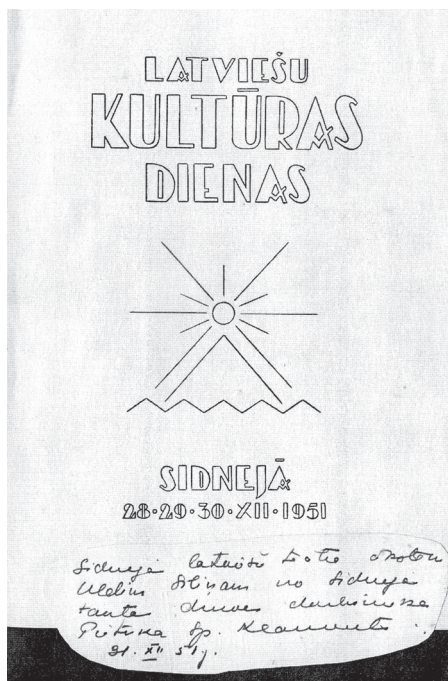
Pa visiem šiem mēnešiem mēs vēl neesam tikuši līdz pēdējam cēlienam! Gudras galvas nospriež, ka, ja labi samēģināti abi pirmie cēieni, tad trešajam jāiet kā pa sviestu pašam no sevis. Laikam jau tomēr pāris reizes izmēģinājām...

Beidzot klāt ir ģenerālmēģinājums. Mēs ierodamies Igaunų klubā, bet zālē divas stundas mūs nelaiž. Sēžam apakšstāvā klubiņā un gaidām savu kārtu. Protams, ne jau visi sēž vien, viens otrs no vīriešu dzimuma ar Vilibertu Štālu priekšgalā ierauj kādu kraukšķīti uz kuģa labklājību. Kad tiekam zālē, dekorāciju uzlikšana kavējas, un režisors arvien biežāk skrien lejā uz bufeti.

Vilibertam kas neapmierina pie dekorācijām, un viņš sāk nesavaldīgi blaut uz nabaga Dukura Juri, kas ir tīra un absolūti bezkašķīga dvēsele. Uzbrukums ir nekorekts un nekoleģiāls. Mana svētku sajūta ir pazudusi. To ir aizstājusi sāja dūša.

Mēģinājumos Štāls mums klāstīja savas ieceres: kā pūtīs vējš, kā viļņos jūra. Izrādē ne kas viļņojās, ne pūta.

Kā mēs tikām ģenerālmēģinājumam pie otra gala, es neatceros. Man liekas, ka pēdējais cēliens laika trūkuma dēļ palika neizmēģināts.



Sidnejas 1951. g. Latviešu kultūras dienu programma ar ierakstu U. Siliņam no Sp. Klauverta.



V. Štāls. Ed. Keiša šaržs. Attēls no U. Siliņa personīgā arhīva.

Lielā diena ir pienākusi. Arī ciemiņi sabraukuši no citiem štatiem skatīties, ko tie sidnejieši sabrūvējuši.

St. James baznīcā Atklāšanas dievkalpojums. Baznīca pilna, bet nav ne ērgelnieka, ne mācītāja. Kur palikuši Krauklis un Lūsis? Dievs vien zina! (Ka Krauklis nebūs, to zinājis arī viens no komitejas locekļiem.) Bet Lūsis? Nu, var būt, ka nav bijušas runājamās stundas. Turpat uz vietas nolemj, ka dievkalpojums jāvada teoloģijas kandidātam, vēlākajam Vienības draudzes mācītājam, Pēterim Laiviņam.

Kur raut ērgelnieku? Laimējas sazvanīt igauņu ērgelnieku Stokholmu, kas tikko pārradies no darba. Par tūlītēju ierašanos komiteja piesola strādnieka nedēļas algu. Ērgelnieks ierodas ar taksometru un filca tupelēm kājās. Kur korāļu grāmata? Korāļu grāmata?! Tādas nav! Vismaz lai Laiviņš viņam nodungojot priekšā kādu garīgo dziesmu. Pēdējais ir tā uztraucies, ka pat to nevar izdarīt.

Talāram izmanto baznīcas darbinieka apmetni, kuram apgriez iekšpusi uz āru, lai izskatītos pēc luterāņu mācītāja tērpa. Beidzot talārs ir, bet nav sprediķa. Par ko lai runā? Kā Laiviņš pats stāsta, tēma viņam ienākusi prātā, kāpjot kancelē.

Sprediķis ir īss un saturīgs.

It kā nelaimju jau nebūtu diezgan, nākamā gaida tepat aiz stūra. K. Nīcis ir gan noīrējis zāli, bet bez gaismas ķermeņiem un apgaismotāja. Situāciju glābj Siļķēna Fredis, bet viņam tas maksā nedēļas algu, kas par laimi ir kabatā.

Gana? Nu viss ies kā pa sviestu! O ja? Stundu pēc dievkalpojuma jāsākas koncertam. Skatuve kārtībā, solisti un kori ieradušies, diriģenti arī. Kas trūkst? Tikai kasieris V. Motmillers ar koncerta biļetēm! Vairāki simti stāv pie kases. Kasieris ierodas 10 minūtes pirms koncerta sākuma. Iemesls: līgava pagībusi vai taisījusies ģībt, vai draudējusi, ka ģībs, ja viņu atstās vienu. Lielā steigā, komitejas locekļiem palīdzot, pārdod 900 biļetes.

Koncerts sākas ar pusstundas kavējumu. Piedalās E. Ārone, E. Freimanis, K. Liedags, melburnietis E. Maršavs, dubultkvartets *Imanta* un apvienotie ALLB un Skaiviles kori, Ž. Smiltnieka vadībā. Nākamā rītā *Sydney Morning Herald* par koncertu sniedz plašu recenziju. Šīs rindas rakstot, atcerējos, ka bija ieradies recenzents vēl no kādas avīzes, bet bez biļetes nav ielaists zālē. Viņš sadusmojies un devies prom. Dievs, cik bijām zaļi un nepiedzīvojuši!

Literārais sarīkojums izvērsas par īstu maratonu – 6 ½ stundas! Ne referenti, ne autori neievēro iedalīto laiku. No 400 klausītājiem līdz noslēgumam iztur labi ja simts.

30. decembrī pirmizrāde lugai *Cilvēki uz jūras*. Nu visām KD skumjām, visām bēdām gals? Gals? Ak, lakstīgala, nedziedi! Avarējošais kuģis otrā cēlienā gandrīz noiet dibenā. Viena cilvēka dēļ!

ABET TAD SAURBA GAN MANI KĀ SIETU!

Esam nogrimējušies un uzturamies ģērbistabā. Īsi pirms izrādes sākuma ierodas Vilis Ducmanis, kam jākāpj uz skatuves tikai 2. cēlienā. Lustīgs, skaļš un ļoti *omulīgs*, ja saprotat, ko es ar to domāju! Elsiņš sašutis, mēs pārējie šokā. 6 mēnešu darbs tūlīt aizies lejā pa trubu.

Kad sākas izrāde, Vilis vēl arvien ir omulības kalngals, bet pēc pusstundas omulība lēnām pāriet pašpārmetumos. Viņš tiek gandrīz noslīcināts melnā kafijā. Arī te ir sava zemūdens klints, jo uz labierīcībām jāiet cauri zālei. Jāimprovizē.

Kad sākas 2. cēliens, Vilis ir skaidrā, bet pilns grēku nožēlas. Uzejot uz skatuves, ielūst podests, un tas Vili noskaidro ātrāk nekā 10 spaiņi melnas kafijas. (Pēc izrādes Elsiņš, kā labs burta kalps, gribēja sviest Vili ārā no teātra, bet, paldies Dievam, tolerance ņēma virsroku).

Mans tēvs spēlē razbainieku, matrozi Boinu. Viņu nošauj, gan ne sevišķi pārliecinoši. Toreiz mūsu rīcībā nebija nekā tāda, ar ko varētu atdarināt pieklājīgu šāviena troksni. Par starta pistoli vēl neiedomājāmies. Šāviena troksni atdarināja, laužot aizkulisēs dēli. To dara tā: viens dēļa gals rokā, otrs atstutēts pret grīdu; istajā brīdī kāju uz dēļa – kraks! dēlis lūst (8 reizes no 10), *el morte!* Sašautais nogāžas zemē, un eņģeļu koris dzied: Tur augšā aiz zvaigznēm. *Finita la comedia!* Bet šoreiz

nekāda *finita* nesanāk, dēlis salūst tik klusi, ka Boins atsakās no tāda *štrunta* trokšņa krist gar zemi un gaida, kad būs kārtīgs šāviens. Otrs šāviens nav labāks, jo dēlis tagad ir īsāks, rezultātā Boins stāv kā stāvējis. Trešais *kraks* ir tikpat nežēlojams, bet Boins saprot, ka publika grib iet mājās, un ilgāk dzīvs palikt vairs nevar. Viņš nogāžas zemē. Kad cēliens beidzies, tēvs nosaka: *Abet tad saurba gan mani kā sietu!*

Par pirmajiem SLT darbības gadiem Lija Gailīte savās nepublicētajās atmiņās raksta:

Jaunatbraucēju nopietnāki ņemamas izrādes rēķināmas ar 1951. gadu. Tad Sidnejā vienkopus bija vairāki aktieri ar pieredzi un skolu kā V. Štāls, P. Elsiņš, L. Zemgale, H. Dukure, L. Gailīte. Bija arī daudzi spēlējuši amatieri. Taču lielā nabadzība bija par šķērslī neērtības un trūkumus pārvērst izdomu bagātā, stilizētā izrādē, jo nebija pat prožektoru, kas balstītu šādu inscinējumu. Pirmās izrādes noritēja nometniskā pieticībā un pusgaismās.

Kā visās sākotnējās trupās, daudz tika runāts par formu un "ideju", bet valodas vienmēr atgriezās pie sapņa par telpu, kurā var izplānot turpmākās izrādes un pienācīgi apgaismot. Kad Preslija lugas "Cilvēki uz jūras" uzvedumam bija dabūti kādi reostati, tad noilgojušies gaismotāji mazo skatuvīti apšaudīja tik intensīvām zil-zaļi-sarkanām gaismām, ka nabaga aktieri patiešām jutās kā uz kuģa un miglā.

Tie dabūtie reostati bija R. Branta būvēti. Reiz lugas vidū reostatu šķidruma līmenis bija tik zems, ka bija jādara kas drastisks. Situāciju glāba pats gaismotājs un daži aktieri, kas papildināja līmeni no personīgiem krājumiem.

Neskatoties uz visām klapatām, rīkotāji ir gandarīti, jo *Latviešu apvienība Austrālijā* nolemj Sidnejas kultūras dienas dēvēt par *1. Austrālijas latviešu kultūras dienām*. Izrādās, ka sidnejieši ar savu pziņojumu par KD rīkošanu bija aizsteigušies melburniešiem priekšā tikai par pāris dienām.

Pirmie kaķēni bija slīcināmi, un to melburnieši arī nekautrējas sacīt, kā, piemēram komentē Zigurds Bārda *Austrālijas Latvietis*:

Ja nemāk rīkot, tad nevajag rīkot. Uz to Spodris atbildēja: Mēs bijām pirmie, un citi mums var pūst!

Raksts Historia.lv: Trīs dienas kultūrai. Austrālijas Latvietis (14.01.1952.)

1. Austrālijas latviešu KD vainagojas ar programmā neminēto Kultūras dienu noslēguma un Jaungada sagaidīšanas balli. Ar to tad 1951. gads bija galā.

NEDAUDZ VĀRDOS

* 22. jūlijā Austrālijas latviešu apvienības dibināšanas sanāksme.

* ALLB vēlē 16. septembrī jaunu valdi nākamajam darba posmam.

Jaunā valde 1951/52.gadam: par valdes priekšsēdi ievēl F. Brūveli, sekretāru – B. Strazdiņu, kasieri – E. Miezi-Plūmi un valdes locekļos – M. Siliņu, J. Andersonu, A. Rolavu, P. Laiviņu, R. Studānu un V. Motmilleru. Biedrībai nav tiesības iegādāties nekustamus īpašumus.

* Sidnejas priekšpilsētas Penanthila (*Pennant Hills*) kuplā latviešu kolonija 2. jūnijā sarīkojusi koncertu par labu vietējai skolai, kurā mācās arī latviešu bērni. Programmu sastādījis un pieteicis K. Nīcis.

* Neredzēti liels apmeklētāju pieplūdums Sidnejas 18. novembra atceres aktā. Tā kā arī latviešu katoļu draudze rīkoja svinīgu dievkalpojumu, kurā piedalījās ap 200 tautiešu, tad kopējo apmeklētāju skaitu var lēst līdz 1400.

* Orandžas (*Orange*) pilsētā nodibinājusies latviešu biedrība. 18. novembra aktā pulcējušies turpat 100 tautieši.

* Sidnejas *Daugavas Vanagu* nodaļa par savu dibināšanas dienu izvēlējusies 10. novembri, kad SLT notika karavīriem veltīts vakars. Dibināšanas sapulce paredzēta 9. decembrī.

* Iznāk informatīvs biļetens, ko piesūta ikvienam tautietim Jaunajā Dienvidvēlsā. Biļetena pielikumā *Teātra Vēstnesis*, redaktors Sp. Klauverts un *JDV Sporta paldomes Sporta ziņas*, redaktors J. Tilibs.

* Sidnejas konservatorijas operas sezonas ietvaros iestudē Verdi operu *Otello*. Titullomu izpilda tenors Jānis Franks. Viņš noslēdzis līgumu ar ABC raidītāju un īsi pēc Ziemsvētkiem dosies koncertturnejā uz Jaunzēlandi.

* SLT vēsturē *Spārnotie gadi* lasāms, ka Sidnejas latviešu teātris savu darbību uzsācis 1951. gada 6. janvārī. Nepilna gada laikā uzvestas trīs lugas: M. Zīverta drāma *Tīrelpurvs* (izrādīta trīs reizes), E. Vildes komēdija *Laimes pūķis* (izrādīta piecas reizes) un Dž. Prīstlija *Cilvēki uz jūras* pirmizrāde Kultūras dienās. Pavisam spēlētas deviņas izrādes. (Grāmatā *Spārnotie gadi* komēdijai *Laimes pūķis* minētas tika divas izrādes). 1951. gada teātra uzvedumu bilancei vēl jāpieskaita humora programma *Nāc un pasmejies*, kas uzvesta divas reizes.

Ar *Nāc un pasmejies* arī man bija darīšana. Uzstājos ar Rirdana vai Ačuka feletonu, ko Štāls bija palīdzējis iestudēt. Stāvēju uz skatuves kā ķīniešu dieviņš, sastingušu ķermeni, lai gan savu gabalu norunāju samērā izteiksmīgi. *Tev bija*

beigtas acis, Lija Gailīte man pēc tam saka. Pēc gadiem teikto viņai atgādināju un teicu par šo piezīmi paldies.

* Literārā sekcija 1951. gadā pievienojas teātrim. Notikuši divpadsmit literārie vakari.

* Jaunatnes sanāksmes Sidnejā turpmāk notiks:

a) Sidnejas *Central Hall*, 760 *George St.* ik mēnešus 1. un 3. svētdienā, plkst. 14.00;

b) Paramatā, Metodistu baznīcas telpās ikmēnešus, 1. svētdienā;

c) Benkstaunā, Kongregātu baznīcas telpās ikmēnešus, 2. un 4. svētdienā, plkst. 14.00.

* Ņūkāstlē, Grētas nometnē darbojas arī Sestdienas skola skolotāju E. Siliņas, V. Skujiņas un Ed. Šmugāja vadībā.

Raksts *Historia.lv*: *Siliņš, Uldis. Īsi par Austrālijas latviešu sestdienas skolām Sidnejā, Adelaidē, Brisbanē, Kanberā, Melburnā un Pertā. Historia.lv (22.05.2016.)*

* Bathurstas nometnē 75% jau ieguvuši īpašumus, 10% brauc savos auto.

* Autokatastrofā cietis Sidnejas dubultkvarteta Imanta diriģents J. Puisēns. Viņš strādā par šoferi kādā katoļu klosterī, un darba gaitās viņa vadītā mašīna uzskrējusi virsū kādai citai.

ES CAUR SAVU OBJEKTĪVU ŅEMU DABU – BEIGTU, DZĪVU...



Cilvēki uz jūras. No kr. – J. Zemītis (Mailzs, otrais radio telegrāfists), B. Strautiņa (Nora Stoktona) un U. Siliņš (Frenks Džefersons). Attēls no U. Siliņa personīgā arhīva.



Uldis Siliņš ar māti Elzu Siliņu kādā literārajā sarīkojumā 1950. gadu sākumā.
Attēls no U. Siliņa personīgā arhīva.